

سوال

رُقیه شرعی از غیر مسلمان برای مسلمان جایز است و با آن شفا حاصل می‌شود و کسانی هستند که از زهری که در خون جریان می‌یابد بدون شستشوی معده یا تغییر یا انتقال خون رقیه شده‌اند و شفا یافته‌اند و کاملاً سالم شده‌اند و همینطور درباره جادو و مس شیطان و صرع و چشم‌زخم که تماماً با رقیه از بین می‌رود اما با این حال امکان دارد که مسلمانی رقیه شود و بیماری‌اش به طول انجامد یا این توهم برای او پیش آید که شفا نخواهد یافت. معیار سرعت جواب گرفتن از رقیه و درمان با آن از امراض چیست؟ معیار قوی بودن و کیفیت رقیه چیست؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولاً:

رُقیه با انکار و آیات، سنت است

رُقیه از انواع دعاست، بنابراین با آیات و انکار شرعی، مشروع است.

نووی - رحمه الله - می‌گوید:

«اما رُقیه با آیات قرآن و با انکار معروف، شامل نهی نیست بلکه سنت است...»

و علما اجماع را بر جواز رُقیه با آیات و انکار نقل کرده‌اند. مازری می‌گوید: همه رُقیه‌ها اگر با کتاب الله یا با ذکر او باشد جایز است، و آنچه از آن نهی شده در صورتی است که به زبانی غیر عربی باشد یا معنایش قابل فهم نباشد زیرا امکان دارد شامل کفر باشد» (شرح صحیح مسلم: ۱۶۹ / ۱۴).

و دعا از اسبابی است که الله برای شفا قرار داده است.

هل الزاما رُقیه به شفا می‌انجامد؟

اینکه انسان سببی از اسباب شفا را انجام دهد الزاماً به نتیجه مورد نظر نمی‌انجامد و این امری است معلوم، زیرا ممکن

است نتیجه‌ای به دلیل عدم حصول همه‌ی شروط آن سبب محقق نگردد، مانند رُقِیةٔ شخص غافل که در رقیه‌اش مخلص نیست و یا به سبب وجود مانعی مانند عناد شخصی که رقیه بر او خوانده می‌شود مثلاً اینکه به عدم نفع رقیه باور داشته باشد.

ابن قیم - رحمه الله - می‌گوید:

«قرآن شفای کامل از همه‌ی دردهای قلبی و بدنی و دردهای دنیا و آخرت است و همه کس اهلیت و توفیق شفا گرفتن از آن را ندارد اما اگر بیمار بتواند به نیکی از آن درمان بجوید و با صدق و ایمان و پذیرش کامل و اعتقاد جازم و محقق کردن همه‌ی شروطش آن را بر درد خود بگذارد، آن بیماری هرگز در برابرش مقاومت نخواهد کرد» (زاد المعاد: ۴/ ۳۲۲).

و شاید الله از روی حکمتی شفا را به تاخیر بیندازد یا مانع از آن شود.

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید:

«دعایی که شامل تجاوزگری نباشد، باعث حصول مطلوب یا همانند آن مطلوب می‌شود و این غایت اجابت است. زیرا ذات آنچه شخص خواسته شاید حصولش ممتنع باشد یا شاید باعث تباهی دعا کننده یا دیگری شود؛ اما دعا کننده ناآگاه نمی‌داند این خواسته چه مفسده‌ای برای او دارد حال آنکه پروردگار نزدیک است و مجیب است و برای بنده‌اش از مادر نسبت به فرزند مهربان‌تر است و کریم است و رحیم است که اگر از او چیزی خواسته شود و بداند که اعطای آن به بنده به صلاح او نیست چیزی همانند آن را به او عطا می‌کند همانطور که اگر فرزند از پدرش چیزی بخواهد که ندارد از مالش چیزی نظیر آن را به او می‌دهد و مثال اعلی برای الله است» (مجموع الفتاوی: ۱۴/۳۶۸).

ابن جوزی - رحمه الله - می‌گوید:

«این از جهل است که مراد از تکلیف الهی برای بنده پوشیده باشد، زیرا تکلیف برعکس اغراض و خواسته‌ها وضع شده و شایستهٔ عاقل آن است که به عکس اغراض و خواسته‌های خو بگیرد پس اگر دعا کرد و درخواست رسیدن به یک خواسته را کرد با دعا عبادت الله را به جا آورده، حال اگر مرادش حاصل شد شکر می‌گوید و اگر به مرادش نرسید شایسته نیست که برای همان خواسته پافشاری کند زیرا دنیا برای رسیدن به اغراض نیست و باید به خود بگوید که: {چه بسا چیزی را بد بدارید و آن به خیر شما باشد}.

و از بزرگترین جهل این است که از درون برای برآورده نشدن مقاصدشناختنود و خشمگین باشد و چه بسا در باطن به آن اعتراض کند یا شاید بگوید: حصول آنچه می‌خواهم زبانی ندارد و دعایم [با این حال] مستجاب نشد؟!!

همهٔ اینها دال بر جهل و کمبود ایمان و نقص تسلیم در برابر حکمت است» (صید الخاطر: ۶۲۵-۶۲۶).

الله سبحانه و تعالی شاید رُقِیةٔ کافر را اجابت کند و شفا را برایش محقق سازد تا این حجتی علیه او باشد، و از این رو است

که الله دعای کفار را در هنگام سختی‌ها اجابت می‌کند تا این اضافه بر اقامه حجت بر آنان [و بی‌بهبانه شدن آنها در آخرت] باشد.

الله تعالی در توصیف حال آنان می‌فرماید:

وَمَا بِكُمْ مِنْ نِعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ تَجْأَرُونَ * ثُمَّ إِذَا كُشِفَ الضُّرُّ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ *
لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ [سوره نحل: ۵۳-۵۵]

(و هر نعمتی که دارید از الله است، سپس چون آسیبی به شما رسد به سوی او روی می‌آورید* و چون آن آسیب از شما برطرف گردد آنگاه گروهی از شما به پروردگارشان شرک می‌ورزند* [بگذار] تا آنچه را به ایشان عطا کرده‌ایم کفران کنند، اکنون برخوردار شوید و زودا که بدانید).

و چه بسا پروردگار متعال شفای مؤمن را از روی حکمتی مانند اجر بیشتر برای او و پاداش او برای صبر و این دست حکمت‌ها به تاخیر اندازد.

حاصل آنکه: نتیجه رُقیه تحت مشیت الله تعالی است، زیرا اوست که رحیم و حکیم و داناست.

ثانیا:

اما ضابطه قوی‌تر بودن رُقیه همانند دعا و ذکر است؛ شرط آن چیزی نیست جز آنکه صاحب رُقیه مسلمان و مخلص و صادق باشد و از رُقیه مشروع بهره ببرد.

پاسخ‌های زیر را مطالعه کنید:

(شرط کسی که رُقیه شرعی می‌خواند) و (شرط پذیرش دعا) (برخی از آداب دعا).

والله اعلم.